

**Vurnikovi
dnevi
2024**

POROČILO KOMISIJE ZA PODELITEV VURNIKOVE ŠTUDENTSKE NAGRADE ZA PERSPEKTIVNE ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE ARHITEKTURE IN URBANIZMA ZA LETO 2024

Čas študija je čas iskanja, učenja in preizkušanja svojih zmožnosti. Je verjetno edini čas sanjanja o fantazijskih svetovih, arhitekturi ter krajinah, ki se kasneje v realnem času in prostoru zaradi vseh pravil in omejitev žal zelo težko uresničijo. Seveda so pri tem študentje povsem upravičeno tudi idealisti, včasih tudi nedolžno naivni, vendar je prav to namen iskanja lastnega jaza in lastne kreativnosti, ki jo predvsem v času študija morajo razviti. Zato je nujno spodbujati študentsko inovativnost, saj morajo najprej dobiti izkušnjo kreativnega mišljenja in ustvarjanja, pridobiti znanja in veščine, kako neko idejo zasnovati, artikulirati in predstaviti. Številne ovire, surovi tržni pogoji in nezavidljivo stanje v stroki, ki jih čakajo v njihovem profesionalnem delu, bodo kasneje, po končanem študiju, še težak preizkus njihove sposobnosti preživetja v sodobnem babilonu. Do takrat pa je treba slaviti njihovo željo in zvedavost, naivnost in idealizem ter vse njihove ideje, ter jih pri tem brezpogojno podpirati.

Letošnji nabor kandidatov za Vurnikovo nagrado izkazuje ravno to: željo, zvedavost, naivnost, idealizem, drzne ideje, poleg tega pa, kar je izrednega pomena, še globoko zavedanje o problemih in izzivih današnjega časa. Strokovna komisija je imela težko delo, saj je bilo potrebno izbrati najboljše, pri čemer sta vsak esej in vsaka osebna mapa posebna in navdušujoča zaradi lucidnega razmišljanja, idealizma, družbene angažiranosti in odgovornosti ter dobrih projektov in vrhunskih prezentacij v njihovih portfoliojih.

Komisija je prejela 11 predlogov za študentsko Vurnikovo nagrado za leto 2024, od tega jih je 10 ustrezalo razpisnim pogojem, objavljenim na spletni strani Centra arhitekture Slovenije. Vse vloge so zanimive in na visokem strokovnem ter kreativnem nivoju. Tako eseji kot osebne mape odražajo širok razpon razmišljanja. Vendarle je večjo težo pri ocenjevanju komisija namenila avtorskemu eseu, predvsem tematiki, aktualnosti, izvirnosti, strukturi eseja, pa tudi medsebojni primerjavi eseja z osebno mapo, kako se razmišljanje kandidatov odraža v predstavljenem gradivu posameznega kandidata.

Vurnikova študentska nagrada za leto 2024 se podeli študentki arhitekture **Luciji Ritoša** za njeno razmišljanje o problemih sodobnega študija arhitekture. Njen esej na zelo zrel in provokativen, a vendarle argumentiran način problematizira današnjo povsod prevladujočo obliko študija arhitekture. Ta zvečine odraža prevladujoči odnos med mentorjem kot mojstrom in študentom kot vajencem, kar pri slednjem ne spodbuja individualne kreativne svobode. To se nenazadnje odraža tudi v večini predstavljenih portfoliojev, ki odražajo misli zelo različnih mentorjev.

Vurnikovo študentsko priznanje za leto 2024 se podeli študentki arhitekture **Ajdi Žagar**. V svojem eseu *Oblika možnosti* razmišlja o prostoru, ki je pravzaprav tisto, kar gradi [dobro] arhitekturo. Govori o obliki praznine, o negativnem prostoru arhitekture in odnosu med polnim [arhitektura] in praznim [prostor]. Prostor je tisto, kar odpira možnosti in potenciale prave uporabe arhitekture.

Vurnikovo študentsko priznanje za leto 2024 se podeli študentu arhitekture **Andražu Lorgerju** za njegovo razmišljanje o vlogi arhitekture kot generatorju identitete in rabe, o nastanku arhitekture od znotraj s strani arhitekturne stroke ali od zunaj s strani tržnih zakonitosti in o pomenu arhitekture objekta kot sestavnega dela kompleksnega sistema mesta.

Komisija vsem študentom, ki so poslali svoje prispevke, zlasti seveda nagrajencem, iskreno čestita. Vsi prispevki po vrsti namreč predstavljajo delo razmišljujočega človeka, ki svoje vloge v družbi ne vidi zgolj v zadovoljevanju nujno zahtevanega za dosego cilja – poklica, temveč v svojem delu vidi tudi pomembno poslanstvo. Zato vsem velja vsa spodbuda, da svoja razmišljanja razvijajo še nadalje in svoj poklic oziroma delo bogatijo v smereh, ki jih nakazujejo njihova prikazana dela.

V Ljubljani, 21. 5. 2024

Predsednik komisije:
Matej Kučina

Člani komisije:
Silvia Bocus
prof. Jurij Kobe
Aleš Žmavc

OBRAZLOŽITVE

Lucija Ritoša

Vurnikova študentska nagrada za leto 2024

Svoje razmišljanje Lucija Ritoša posveča problemom sodobnega študija arhitekture in kasnejše vloge arhitekta v sodobni družbi. V ta namen se sprašuje, *kakšna je vloga arhitekta in arhitekture v novonastajajoči družbi ter kako se bo arhitekturna izobrazba odzvala na njene nove potrebe. Kljub velikim spremembam, do katerih je prišlo z globalizacijo, razvojem novih tehnologij in informacijske kulture, se namreč učni načrti v zadnjih desetletjih skorajda niso spremenili.* Ti zvečine odražajo prevladujoči odnos med mentorjem kot mojstrom in študentom kot podrejenim učencem, kar pri slednjem ne spodbuja individualne kreativne svobode. Struktura študija arhitekture po njenem mnenju danes v marsičem odraža strukturo večine sodobnih delovnih mest. Poleg že omenjene hierarhije in ustvarjanja poslušnosti se ob tem tvori še etika tekmovalnosti pri zagotavljanju skladnosti študentovega dela z zahtevanim. Tak pristop študentov ne spodbuja k aktivnemu raziskovanju in eksperimentiranju, ampak k reprodukciji, ponavljanju obstoječega. Zaradi težav, s katerimi se trenutno sooča naša družba, je bolj kot kdaj koli prej pomembno, da so prakse in institucije dinamične in prilagodljive, in to zlasti na področju izobraževanja. Namesto inertnosti, opazovanja in sledenja ustaljenim rutinam družba potrebuje samozavestne in odzivne akterje, ki jih lahko oblikuje le bistveno bolj odprta struktura študija, kot je obstoječa. Njen esej na zelo zrel in provokativen, a vendarle argumentiran način problematizira današnjo povsod prevladujočo obliko študija arhitekture. Njeno razmišljanje pa sega še globlje: ob vprašanjih o študiju arhitekture si postavlja vprašanja o oblikovanju medčloveških in družbenih odnosov v sodobnih časih in časih, ki prihajajo.

Andraž Lorger

Priznanje Vurnikova študentska nagrada za leto 2024

Andraž Lorger je prejemnik Vurnikovega priznanja zaradi izrazitega razumevanja vloge arhitekture v sodobni družbi. Njegov esej ponuja globok vpogled, kako arhitektura vpliva na posameznika in družbo, ter prepriča žirijo s svojo analitičnostjo in kritičnim razmislekom o mestni prostorski politiki. Lorger poudarja, da arhitektura ni zgolj fizični prostor, temveč tudi odraz družbenih in političnih vrednot, ter da prostor oblikuje naše vedenje in družbene strukture. Mestni prostor analizira skozi zgodovinske in sodobne primere, kot sta Haussmannov Pariz in Cerdajeva Barcelona, ter razkriva kompleksne interakcije med urbanizmom, politiko in družbo. Opozarja na aktualne probleme v urbanizmu, kot so množična gradnja brez vizije, izključevanje prebivalcev in izgubljanje identitete mest. Njegov pogled poziva k bolj premišljenemu in vključevalnemu pristopu. V svojih projektih uspešno prenaša teoretične koncepte v konkretne rešitve, kar je razvidno pri njegovih projektih prenov in sprememb namembnosti objektov. Andraž Lorger s svojim esejem in portfeljem del izkazuje globoko razumevanje arhitekture kot orodja za oblikovanje bolj vključujoče družbe, za kar mu je bilo podeljeno Vurnikovo priznanje.

Ajda Žagar

Priznanje Vurnikova študentska nagrada za leto 2024

Ajda Žagar si v svojem esejju zastavi vprašanje o pomenu arhitekture: »Kaj, zakaj in kako je vredno graditi. Graditi arhitekturo.« Za kandidatko glavno raziskovalno polje arhitekture ni toliko objekt, ki ga fizično gradi, temveč njegova negacija, praznina, ki jo s tem ustvarja. Praznine v stavbi so odsotnost materiala in prav ta »nič« človeku omogoča obstoj znotraj njih. Takšen način pojmovanja praznega prostora prepoznamo v cerkvi sv. Frančiška Asiškega v Šiški iz leta 1924, kjer členitev velikega prostora, ki ga je zasnoval arhitekt Jože Plečnik, omogoča človeku, da ga svobodno uporablja po svojih željah. Za Ajdo Žagar je to način pojmovanja praznine v arhitekturi kot prostora, ki ga je treba naseliti in uporabiti po lastnih željah in pogojih. To misel lahko delimo le, če se vprašamo, kaj predstavlja praznina v arhitekturi. Koncept praznine je temeljni element faze načrtovanja. Delo bo pravzaprav zasedlo prvotno prosti prostor. Praznino pa lahko razumemo tudi kot končni rezultat; ni mogoče načrtovati stavbe, ne da bi si zamislili niz praznih prostorov, ki jo sestavljajo. Ajda Žagar je v svojem esejju želela poudariti, kako oblikovanje pomeni pametno izkoriščanje praznine, ki ni nasprotje polnosti, temveč bogatejši prostor, ki ponuja nešteto možnosti. Zaradi te pozornosti pri oblikovanju zgradbe njeni prostori niso statična mesta, zaprta v prvotni funkciji, temveč vsestranski prostori, ki so uporabni daljše obdobje oz. spadajo v polje ponovne uporabe.